

מספר הקורס: 0010100-00

שם הקורס בעברית: מבוא לתולדות אמנות המערב

שם הקורס באנגלית: Western Art History

שנה"ל: תשפ"ב

שם המרצה: גב' ליהיא ספיר

שם תכנית הלימודים: התכנית ללימודים הומניסטיים

סיווג הקורס: שיעור

משך והיקף הקורס: סמסטר א; כל מפגש מתקיים במוזיאון ישראל ונמשך כארבע שעות וכולל

שני שיעורים של שעה וחצי, קרי 4 ש"ס.

נקודות זכות אקדמיות: 4 נ"ז

דרישות קדם: ללא דרישות קדם

מועד שעות הקבלה: 08:30 – 12:30 במוזיאון ישראל

פרטי קשר של המרצה: 02-6708860, 0523-201100, lihis@shalem.ac.il

תיאור הקורס:

סקירה היסטורית של זרמים ומגמות של אמנות המערב עם דגש על תקופות שיש להם ביטוי באולמות התצוגה של המוזיאון: אמנות הבארוק, האימפרסיוניזם, דאדא וסוריאליזם, קוביזם, פופ ארט, אבסטרקט, אמנות מודרנית, ואמנות פוסט מודרנית ועכשווית. לימוד של מושגי יסוד בשפת האמנות וכלים לניתוח, חקר והבנה של יצירות אמנות בהקשרים שונים.

עיסוק בסוגיות על הגדרתה, מהותה וכוחה של האמנות, על תפקיד האמן בתקופות השונות ועל השתקפות תמורות ומהלכים בחברה בראי האמנות.

החלק הראשון בכל מפגש (אורכו של כל מפגש 3 שעות אקדמיות) ייפתח בשיעור המלווה במצגת בשילוב קטעי וידאו על תקופה מסוימת תוך התמקדות באמן נבחר שמייצג את הסגנון האופייני לתקופה. בחלק השני הלמידה תהיה באולמות המוזיאון מול יצירות המקור.

מטרות הקורס:

הלומדים יקבלו כלים לנתח באופן עצמאי יצירות אמנות בהקשר היסטורי, חברתי, תרבותי, אוטוביוגרפי, פנים אמנותי. המשתתפים יכירו מושגי יסוד באמנות ובמוזיאולוגיה וירכשו ניסיון בקריאה של תערוכות אמנות הן מבחינה אוצרותית ותוכנית והן מבחינה עיצובית. הסטודנטים ילמדו לעשות שימוש באמנות ככלי מחקר ממדרגה ראשונה.

חובות הקורס והרכב הציון בקורס:

1. **עבודת אמצע קורס:** ניתוח מוצג מוזיאלי בהקשרים שונים: בהקשר תרבותי, חברתי, היסטורי, פוליטי, דתי-תיאולוגי, הגותי-מדעי, סגנוני, אוטוביוגרפי ופנים אמנותי. יכולת לבטא ולהסביר מהו המסר, המטרה, הרעיון העומד מאחורי היצירה. היקף העבודה: כ- 3 עמודים (1,500 מילים, פונט 12 רווח 1 וחצי **לא כולל** את פרטי היצירות שיופיעו מתחת לצילומי היצירות, הערות, תוכן עניינים וביבליוגרפיה). - 70% .

2. **עבודת סיום:** בחרו נושא לתערוכה קטנה שתבטא רעיון אישי שלכם. חפשו 3 מוצגים מתרבות המערב (ציור, פסל, מיצב, וידאו ארט וכדומה) אשר החיבור ביניהם יניב תובנה חדשה. בבחירת המוצגים שימו לב שיהיה להם מצד אחד מכנה משותף אך מצד שני שכל אחד ידגיש היבט אחר ויחד הם יצרו את האמירה שברצונכם להביע. המוצגים יכולים להיות מתקופות שונות, סגנונות שונים, אמנים שונים אך עם סיבה מנומקת להשוואה ביניהם. היקף העבודה: כ- 6 עמודים (כ-3,000 מילים, פונט 12 רווח 1 וחצי **לא כולל** את פרטי היצירות שיופיעו מתחת לצילומי היצירות, הערות, תוכן עניינים וביבליוגרפיה) - 70% .

ציון עובר בקורס: 60

פירוט השיעורים (מפגשים), הנושאים הנלמדים בכל שיעור וקריאת החובה והמומלצת בכל

שיעור:

מפגש מס' 1

מבוא לאמנות, דיון בשאלה: מהי אמנות? כוחה של האמנות והיכרות עם מיתוסים והגדרות על מהותה של האמנות. תרגילי התבוננות ביצירות אמנות באולמות אמנות אירופה.

קריאת חובה:

זאב קיציס, "שני הציירים – סיפור משתקף בראי", **אקדמות**, כתב-עת למחשבה יהודית, כרך כב (תשס"ט); עמ' 119-142. הטקסט נמצא כאן:

<https://www.bmj.org.il/userfiles/akdamot/22/Kitsis.pdf>

קריאה מומלצת:

אליק מישורי, **תולדות האמנות: מבוא כללי**, תל אביב: האוניברסיטה הפתוחה (2000); עמ' 208-193.

דיויד פייפר, **אנציקלופדיה לאומנות הציור והפיסול**, ירושלים: כתר (1988); כרך א: יסודות בהבנת האמנות, עמ' 193-216.

---

* אורכו של כל מפגש 3 שעות אקדמיות.

מפגש מס' 2

אמנות מצרים והשפעותיה על אמנות יוון העתיקה

קריאת חובה:

משה ברש, **דמות האדם בתולדות האמנות**, ירושלים: מוסד ביאליק (1992); פרקים: ממצרים עד לאוקון, ימי הביניים, עמ' 16-26.

ציר הזמן באתר:

מסע בזמן מפגשים מהסוג החזותי (amalgroup.org.il)

קריאה מומלצת:

אבי יונה, **תולדות האמנות הקלאסית**, ירושלים: מוסד ביאליק (1969)

מפגש מס' 3

דמות האדם באמנות הקלאסית – יוון, הלניזם ורומא

קריאת חובה:

משה ברש, **דמות האדם בתולדות האמנות**, ירושלים: מוסד ביאליק (1992); פרקים: ממצרים עד לאוקון, ימי הביניים, עמ' 26-45.

קריאה מומלצת:

דיויד פייפר, **אנציקלופדיה לאומנות הציור והפיסול**, ירושלים: כתר (1988); כרך א: יסודות בהבנת האמנות.

מפגש מס' 4

אמנות ימי הביניים וראשית הרנסנס

קריאת חובה:

משה ברש, **דמות האדם בתולדות האמנות**, ירושלים: מוסד ביאליק (1992); פרקים: מן הרנסנס עד רמברנדט, עמ' 67-82.

קריאה מומלצת:

דיויד פייפר, **אנציקלופדיה לאומנות הציור והפיסול**, ירושלים: כתר (1983); כרך ב: עמ' 126-128, 177-178.

נורית כנען-קדר, **האמנות הנוצרית בימי הביניים**, מושגי יסוד, תל אביב: משרד הביטחון, אוניברסיטת משודרת (1990).

נורית כנען-קדר, **האמנות הגותית בימי הביניים - מקתדרלה לעיר**, מושגי יסוד, תל אביב: משרד הביטחון, אוניברסיטת משודרת (1995).

מפגש מס' 5

אמנות הרנסנס בשיאו

קריאת חובה:

דיויד פייפר, **אנציקלופדיה לאומנות הציור והפיסול**, ירושלים: כתר (1983); כרך ב: עמ' 146-148, 212-218.

קריאה מומלצת:

משה ברש, **מבוא לאמנות הרנסנס**, ירושלים: מוסד ביאליק (1992)
אליק מישורי, **טבע דומם: מייצוג של חפצים לחפצים של ממש**, כרך א, כרך ב,
תל אביב: האוניברסיטה הפתוחה (2009).

מפגש מס' 6

אמנות הבארוק והרוקוקו

קריאת חובה:

משה ברש, **דמות האדם בתולדות האמנות**, ירושלים: מוסד ביאליק (1992); פרקים: מן הרנסנס עד לבארוק, עמ' 83-98.

היכרות עם Art Project – Google

<https://artsandculture.google.com>

קריאה מומלצת:

דיויד פייפר, **אנציקלופדיה לאומנות הציור והפיסול**, ירושלים: כתר (1983); כרך שלישי: תולדות הציור והפיסול עמ' 188 – 195, 200-219.

ארנסט גומבר'ך, **קורות האמנות**, תל אביב: עם עובד (1972). פרקים: בארוק ורוקוקו

מפגש מס' 7

ניאו-קלאסיקה, רומנטיקה וריאליזם

קריאת חובה:

זיוה עמישי-מייזלש (עורכת), **שער לאמנות המודרנית- אמנות המאה התשע עשרה**, ירושלים: מאגנס, 2010, עמ' 50-84.

ציר הזמן באתר:

מפגשים ציר זמן (amalnet.k12.il)

קריאה מומלצת:

דיויד פייפר, **אנציקלופדיה לאומנות הציור והפיסול**, ירושלים: כתר (1983); כרך שלישי: תולדות הציור והפיסול

מפגש מס' 8

אימפרסיוניזם – הנוף. יחסי הגומלין בין צבע לאור, פוקוס על האמן: קלוד מונה.

קריאת חובה:

סטפני רחום, **אימפרסיוניזם ופוסט-אימפרסיוניזם: ציור ופיסול מאוסף מוזיאון ישראל**, ירושלים: כתר (2006); עמ' 16-23.

קריאה מומלצת:

ארנסט גומבר'ך, **קורות האמנות**, תל אביב: עם עובד (1972).

מפגש מס' 9

אימפרסיוניזם – העיר, תיאור חיי הלילה ובילוי שעות הפנאי בפריז של סוף המאה ה-19.

קריאת חובה:

מייזליש עמישי זיווה, **אמנות בעידן הטכנולוגי**, תל-אביב: האוניברסיטה הפתוחה (1981); יחידות 1,2 עמ' 1-38.

קריאה מומלצת:

רוברט יוז, **הלם החדש**, תל אביב: עם עובד (1989); עמ' 252-280.

מפגש מס' 10

פוסט-אימפרסיוניזם: אבות האמנות המודרנית – ואן-גוך, גוגן וסזאן. השפעותיהם על האקספרסיוניזם.

מגמות בהפשטה: בין מונדריאן לג'קסון פולוק מופשט גיאומטרי למופשט אקספרסיוניסטי.

קריאת חובה:

דיויד פייפר, **אנציקלופדיה לאומנות הציור והפיסול**, ירושלים: כתר (1983); כרך שלישי: תולדות הציור והפיסול - אופקים חדשים, עמ' 112-119.

מייזליש עמישי זיווה, **אמנות בעידן הטכנולוגי**, תל-אביב: האוניברסיטה הפתוחה (1981); יחידה 11, עמ' 46-89.

קריאה מומלצת:

בלס גילה, **הצבע בציור המודרני, תיאוריה ופרקטיקה**, תל אביב: הוצאת רשפים (1996); חלק ב', פרק 1: ואן גוך, עמ' 103-109.

רוברט יוז, **הלם החדש**, תל אביב: עם עובד (1989); עמ' 280-302.

מפגש מס' 11

דאדא ופופ

קריאת חובה:

מייזליש עמישי זיווה, **אמנות בעידן הטכנולוגי**, תל-אביב: האוניברסיטה הפתוחה (1981); יחידה 12, עמ' 1-57.

היכרות עם האתר של מוזיאון ישראל

<http://www.imj.org.il/>

קריאה מומלצת:

רות עמוסי ואיריס ירון (עורכות), **דאדא וסוריאליזם בצרפת – אנתולוגיה**, תל אביב: הקיבוץ המאוחד (1992); עמ' 11-19.

מפגש מס' 12

סוריאליזם: בין מציאות לחלום, על מודע ותת-מודע באמנות.

קריאת חובה:

מייזליש עמישי זיווה, **אמנות בעידן הטכנולוגי**, תל-אביב: האוניברסיטה הפתוחה (1981); יחידה 10, עמ' 1-8.

קריאה מומלצת:

עדינה קמיאן-קשדן, **סוריאליזם ומה שמעבר במוזיאון ישראל**, ירושלים: מוזיאון ישראל (2007);

מפגש מס' 13

מפוסט-מודרניזם לאמנות עכשווית: כאן ועכשיו בראי האמנות.

קריאת חובה:

דוד גורביץ', **פוסטמודרניזם: תרבות וספרות בסוף המאה ה-20**, תל-אביב: דביר (1997); עמ' 17-31, 50-77.

היכרות עם האתר

Artists | Art21

קריאה מומלצת:

רולאן בארת ומישל פוקו, **מות המחבר / מהו מחבר?**, תל אביב: רסלינג (2005).
חיים מאור, **"פוסט מודרניזם: מיתה יפה – מבוא ידידותי לפוסט מודרניזם"**, גלריה של מאמרים, ירושלים: תל (תש"ס); עמ' 127-142.